

Aleksandra Gorzkowicz¹

Pod merytoryczną opieką dr. Pawła Olbrychta

DYPLMACJA KOERSYWNA W KONTEKŚCIE BEZPIECZEŃSTWA MIĘDZYNARODOWEGO – NOWY RODZAJ DYPLMACJI CZY UKRY- TE NARZĘDZIE PRZYMUSU?

Streszczenie: W artykule określono czy dyplomacja koersywna stanowi nowy rodzaj dyplomacji oraz czy należy rozpatrywać ją jako ukryte narzędzie przymusu. Zainteresowanie dyplomacją koersywną spowodowane jest tym, że tematyka ta poruszana jest wyłącznie w anglojęzycznych publikacjach. W trakcie opracowywania artykułu opierano się na publikacjach amerykańskich naukowców. W artykule zdefiniowano pojęcie dyplomacji koersywnej, wskazano jej charakterystykę, a także elementy oraz instrumenty. Ponadto przytoczone zostały praktyczne przykłady wykorzystania instrumentów dyplomacji koersywnej skierowane na utrzymanie bezpieczeństwa międzynarodowego, ze szczegółowym omówieniem przypadku Iranu.

Słowa kluczowe: dyplomacja koersywna, groźba użycia siły, użycie siły, Iran, bezpieczeństwo międzynarodowe, sankcje ekonomiczne

WSTĘP

Dyplomacja, która w sposób ścisły pozostaje związana z zagadnieniami dotyczącymi bezpieczeństwa każdego na świecie państwa oraz innych podmiotów prawa międzynarodowego, stanowi jeden z najczęściej wykorzystywanych środków ukierunkowanych na zapobieganie konfliktom zbrojnym, a także utrzymanie na arenie międzynarodowej stabilności. Pojawienie się nowych zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego oraz międzynarodowego związane pozostaje z poszukiwaniem przez dyplomację nowych rozwiązań mających na celu zakończenie trwających konfliktów. Jest to wynikiem zakazu użycia siły w stosunkach międzynarodowych, jak również powierzenia dyplomacji funkcji jaką jest zapobieganie konfliktom oraz budowanie bezpiecznego środowiska międzynarodowego².

Dyplomację można zdefiniować jako działalność organów państwa o charakterze zewnętrznym, która realizuje jego politykę zagraniczną. Na działalność tą składają się takie elementy jak wszelkiego rodzaju inicjatywy oraz oddziaływanie polityczne, rokowania dwustronne, negocjacje o charakterze wielostronnym mające miejsce na forum organizacji międzynarodowych, a także misje dyplomatyczne. Wskazać należy także, iż metody i środki, jakimi posługuje się dyplomacja, pozwalają na wypracowanie kompromisów, łagodzenie napięć,

¹ Aleksandra Gorzkowicz – studentka II roku studiów II stopnia na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe w Akademii Wojsk Lądowych im. gen. Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu.

² L. Hyb, *Dyplomacja jako środek utrzymania bezpieczeństwa*, [w:] D. Nowak, A. Zagórska, M. Żyła (red.), *Si vis pacem, para bellum – Dyplomacja czy siła?*, Warszawa 2016, s. 109; J. Barcik, *Dyplomacja w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Wrocław 2014, s. 9.

uzgadnianie przez zainteresowane strony określonych norm oraz zażegnywanie przez nie konfliktów³.

Dyplomacja koersywna (*coercive diplomacy*) nie jest niczym nowym w stosunkach międzynarodowych. Historia pokazuje, że wykorzystywana była ona jako jedno z narzędzi polityki zagranicznej niektórych państw. Celem tego typu działania było i nadal pozostaje w głównej mierze prezentowanie pokojowej alternatywy i środków, których celem jest ograniczenie potencjalnej interwencji wojskowej lub przekształcenia sporu w wojnę. Koersja (*coercion*), a więc przymus stanowi pewien rodzaj strategii, której celem jest wykorzystanie groźby po to, by wywrzeć na innym podmiocie stosunków międzynarodowych presję, w wyniku której dojdzie do braku realizacji przez ten podmiot początkowych założeń (odstraszenie) lub wykonania czegoś wbrew jego woli (wymuszanie). Przymus oraz stosowanie gróźb obecnie stanowi powszechne zjawisko nie tylko w stosunkach o charakterze społecznym, ale przede wszystkim politycznym⁴.

1. DYPLOMACJA KOERSYWNA – ASPEKT TEORETYCZNY

Zagadnienia związane z dyplomacją koersywną stanowią przedmiot dyskusji głównie wśród amerykańskich uczonych, którzy nie tylko podejmują się próby zdefiniowania tego rodzaju dyplomacji, ale także wskazują na instrumenty, jakimi posługują się decydenci w celu realizacji zadań z nią związanych. Instytucją, która bada tą tematykę jest Konsorcjum ds. badań nad konfliktami działające przy Uniwersytecie Kolbrado. Zgodnie z definicją przez nie wypracowaną dyplomację koersywną należy określić jako dyplomację gróźb. Zgodnie z jej założeniami decydenci zamiast wykorzystywać negocjacje w sytuacji, gdy ich żądania nie zostaną spełnione, mogą odwoływać się do gróźby⁵.

Analizując publikacje Petera Viggo Jakobsena zauważyć można, że w jego rozumieniu dyplomacja koersywna jest strategią zarządzania kryzysowego w sytuacji, gdy zawiedzie i próba perswazji. Dodatkowo stanowi ona strategię oddziaływania, która prowadzi do podporządkowania sobie przeciwnika bez jego wcześniejszego pokonania (uniknięcie lub ograniczone użycie siły)⁶. Strategię tą można utożsamiać z metodą „kija i marchewki”, w której „kijem” będą sankcje ekonomiczne lub siły wojskowe⁷.

Zdaniem Bruce’a Jentleson’a dyplomacja koersywna jest skuteczna wtedy, gdy posiada wsparcie kilku podmiotów międzynarodowych. Potwierdzeniem jego tezy w kwestiach związanych z wykorzystaniem narzędzi dyplomacji koersywnej (sankcje ekonomiczne, wsparcie polityczne, opowiedzenie się za słusnością metod

---

³ G. Michałowska (red.), *Mały słownik stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1999, s. 30.

⁴ T. Sauer, *Coercive Diplomacy by the EU: The Case of Iran*, www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20070100_cdsp_diplomacy_sauer.pdf, s. 1 [dostęp: 12.08.2019]. L. Freedman, S. Raghavan, *Coercion*, [w:] P.D. Williams (red.), *Security Studies. An Introduction*, London 2008, s. 206.

⁵ Tłumaczenie własne za: www.colorado.edu/conflict/peace/example/geor2638.htm, [dostęp: 12.08.2019].

⁶ P.V. Jakobsen, *Coercive Diplomacy: Countering War-Threatening Crises and Armed Conflicts*, [w:] A. Collins (red.), *Contemporary Security Studies*, Oxford 2015, s. 281.

⁷ B. Jentleson, *Coercive Diplomacy: Scope and Limits in the Contemporary World*, www.stanleyfoundation.org/publications/pab/pab06CoerDip.pdf, s. 2 [dostęp: 12.08.2019].

przymusu) jest obecna sytuacja na arenie międzynarodowej, czyli współpraca podmiotów w ramach organizacji regionalnych lub międzynarodowych. Stanowi ona przykład tego, że wykorzystanie wobec państwa-adwersarza narzędzi dyplomacji koersywnej będzie skuteczne tylko wtedy, gdy będzie ono wykorzystane przez kilka państw, oraz gdy będą one utrzymywane przez dłuższy okres czasu⁸.

W polskim środowisku naukowym temat dyplomacji koersywnej nie jest tak powszechny. Dyplomację koersywną zdefiniował w *Leksykonie dyplomatycznym* Julian Sutor. Określił ją jako „dyplomację z pozycji siły”, która jego zdaniem polega na działaniach związanych z wykorzystywaniem gróźb, a także nierzadko stosowaniu siły mającej zmusić inne państwo, by to podporządkowało się stronie postępującej we wskazany sposób. Ponadto wskazał on, że dyplomacja ta związana jest z koncepcją, wedle której siła (głównie militarna) jest czynnikiem decydującym w osiąganiu przez państwo celów jego polityki zagranicznej oraz realizacji interesów w stosunkach międzynarodowych. Według J. Sutora dyplomacja z pozycji siły wykorzystywana jest przede wszystkim przez państwa dysponujące dużym potencjałem militarnym, ze względu na fakt, iż może ona wzbudzać strach w państwach o średnim lub małym potencjale gospodarczym lub technologicznym⁹.

W trakcie próby zdefiniowania pojęcia dyplomacji koersywnej należy zwrócić uwagę na dwa rozróżnienia pojęciowe. Pierwsze z nich wskazuje na odmienną między terminami dyplomacji koersywnej a odstraszeniem (*deterrence*). Odstraszanie należy rozumieć jako groźbę użycia siły oraz jej demonstrację w celu odwieśnienia przeciwnika od zrobienia czegoś co zamierza on wykonać. Dyplomacja koersywna także posługuje się groźbą, lecz różnicą jest to, iż nie demonstruje jej, a siły wykorzystuje w sposób ograniczony. Dodatkowo ma ona zastosowanie wtedy, gdy adwersarz rozpoczął realizację swoich założeń.

Wzrost popularności dyplomacji koersywnej będącej jednym z narzędzi polityki zagranicznej nastąpił w momencie, gdy wynaleziona została bomba atomowa, czyli na skutek powstania doktryny wzajemnie zapewnionego zniszczenia (Mutual Assured Destruction – MAD¹⁰). Ta sytuacja doprowadziła do tego, że Stany Zjednoczone Ameryki (USA) oraz Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR) coraz częściej zaczęły wykorzystywać metody dyplomacji koersywnej, ze względu na fakt, iż oba państwa posiadały w swoim arsenale broń jądrową. Zachowanie obu mocarstw wynikało z kierowania przez nich sporem w taki sposób, by wzajemnie wywierać na siebie presję w celu doprowadzenia do ustępstw strony przeciwnej, co nie było możliwe przy wykorzystaniu pokojowych środków rozwiązywania sporów, np. negocjacji dyplomatycznych. To właśnie lata 1947-1989, a więc okres zimnej wojny, stanowi przykład wykorzystania groźby militarnej w celu powstrzymania drugiej strony przed użyciem siły¹¹.

---

⁸ *Ibidem*, s. 2.

⁹ J. Sutor, *Leksykon dyplomatyczny*, Warszawa 2005, s. 106.

¹⁰ Mutual Assured Destruction (MAD – Wzajemnie Zapewnione Zniszczenie) – „teoria zapobiegania wybuchowi wojny przez wytworzenie sytuacji, w której strona atakująca (pierwsza podejmująca decyzję o rozpętaniu wojny) jest w stanie unicestwić zaatakowanego przeciwnika, ale nie ma możliwości uniknąć jego równie dewastującego uderzenia odwetowego”, cyt. za P. Żurawski vel Grajewski, *Bezpieczeństwo międzynarodowe. Wymiar militarny*, Warszawa 2012, s. 377.

¹¹ P.V. Jakobsen, *op. cit.*, s. 280.

W momencie upadku bipolarnego podziału świata doszło do wzmocnienia współpracy pomiędzy stałymi członkami Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych (RB ONZ), co przyczyniło się do powstania nowej ery stosunków międzynarodowych – koalicje państw znajdujące się pod przewodnictwem światowych mocarstw korzystają z narzędzi dyplomacji koersywnej przede wszystkim po to, aby poradzić sobie z mającymi charakter wewnątrzpaństwowy konfliktami zbrojnymi i naruszeniami praw człowieka. Za przykład można wskazać interwencje humanitarne, które miały miejsce w latach 90. XX wieku w Liberii, Rwandzie, Bośni, czy Kosowie. Jest to nic innego jak wykorzystanie przez społeczność międzynarodową dyplomacji koersywnej wobec naruszeń praw człowieka. Globalna wojna z terroryzmem, która rozpoczęta została przez USA po zamachach terrorystycznych 11 września 2001 roku, także stanowi przykład wykorzystania metod działania dyplomacji koersywnej. Polityka przeciwdziałania terroryzmowi opiera się na koersji, czyli przymusie. Jej celem jest chęć wpływu na państwa oraz podmioty niepaństwowe by te powstrzymały się od nabywania broni masowego rażenia lub udziału w atakach terrorystycznych¹². W literaturze dotyczącej dyplomacji koersywnej wskazuje się, że posiada ona dwie zasadnicze cechy. Pierwsza odnosi się do tego, iż celem dyplomacji koersywnej pozostaje zmiana zachowania adwersarza. Drugą utożsamia się z groźbą, która nie zawsze związana jest z użyciem siły. Przymus pozostaje głównym celem dyplomacji koersywnej, ponieważ jego celem jest wpływ decydenta na adwersarza w ten sposób, aby ten się mu podporządkował¹³. Elementy i typy dyplomacji koersywnej przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Elementy i typy dyplomacji koersywnej

---

¹² *Ibidem*, s. 288.

¹³ P.A. Feaver, E.B. Lorber, *Coercive diplomacy. Evaluating the consequences of financial sanctions*, www.lif.blob.core.windows.net/lif/docs/default-source/publications/2010-publications-coercive-diplomacy.pdf?Status=Temp&sfvrsn=2, s. 9 [dostęp: 12.08.2019].

Elementy teoretyczne	Typy dyplomacji koersywnej
Podstawowe zmienne: <ul style="list-style-type: none"> ▪ żądanie, ▪ środki wykorzystane do stworzenia poczucia nacisku, ▪ groźba zastosowania kary w sytuacji niedostosowania się do zaleceń decydenta, ▪ możliwość wykorzystania czynników motywujących.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ultimatum 2. Milczące ultimatum 3. Podejście „spróbuj i zobacz” 4. Stopniowe podkręcanie śruby 5. Metoda „kija i marchewki”

Źródło: tłumaczenie własne za A. George, *Forceful Persuasion: Coercive Diplomacy as an Alternative to War*, United States Institute of Peace Press, Washington D. C. 1991, [w:] A. M. Perez, *Coercive Diplomacy in the 21st Century: A New Framework for the „Carrot and Stick”*, Miami 2015, s. 18.

2. INSTRUMENTY DYPLOMACJI KOERSYWNEJ

Rola jaką pełnią instrumenty dyplomacji koersywnej, a w głównej mierze sankcje, zmieniła się w wyniku zimnej wojny. Na jej skutek państwa zwiększyły zakres wywierania presji na adwersarzu oraz opracowały nowe, ukierunkowane na konkretny cel rodzaje tego działania¹⁴. Wskazuje się, że metody koersji stanowią skuteczne podejście, w którym przekonuje się przeciwników do podjęcia określonych działań. Jednakże teoria nie zawsze idzie w parze z rzeczywistością. W wyniku tego Tom Sauer w swojej publikacji wskazał na czynniki, które zwiększają szansę na osiągnięciu sukcesu dyplomacji koersywnej. Przyjmują one formę pytań, na które decydent stosujący metody dyplomacji koersywnej powinien odpowiedzieć¹⁵.

I. *Czy żądanie jest zgodne z prawem?* – aby dyplomacja koersywna była skuteczna ważnym pozostaje to, by cel wymierzonej groźby był zgodny z przepisami prawa międzynarodowego. W sytuacji, gdy jest on z nimi zgodny, to może jednak zostać odebrany jako nadmierny. W związku z tym żądanie musi być proporcjonalne w stosunku do działań jakie podejmuje oponent.

II. *Czy przeciwnik przypuszcza, że w przyszłości mogą zostać wysunięte kolejne żądania?* – jeżeli przeciwnik domniemywa, że w przyszłości mogą pojawić się wobec niego nowe żądania to niechętnie będzie poddawał się on groźbom decydentów. Podmioty, które wykorzystują metody dyplomacji koersywnej, już na etapie początkowym powinny sprecyzować ogólne cele swoich żądań oraz przedstawić plan, w którym znajdzie się ostateczny pomysł rozwiązania sporu w sytuacji nieporządkowania się państwa-adwersarza.

¹⁴ C. Franco, *Coercive Diplomacy, Sanctions and International Law*, www.iai.it/sites/default/files/iai1505.pdf, s. 3 [dostęp: 12.08.2019].

¹⁵ T. Sauer, *op. cit.*, s. 6.

III. *Czy groźba jest wiarygodna?* – wiarygodność groźby stanowi najważniejszy czynnik skuteczności wykorzystanych metod dyplomacji koersywnej. Jest ona uzależniona od współczynników, pośród których wymienia się: proporcjonalność groźby względem żądania, poparcie żądania i jego potencjalnych konsekwencji przez opinię publiczną, obawy adwersarza przed eskalacją gróźb oraz reputację państwa wysuwającego żądania.

IV. *Czy presja czasu jest wiarygodna?* – zbyt duże napięcie spowodowane presją czasu lub sytuacja, gdy presja czasu nie istnieje, zwiększa prawdopodobieństwo tego, że adwersarz nie dostosuje się do żądań wobec niego wysuniętych.

V. *Który z aktorów jest bardziej zmotywowany do zwycięstwa w prowadzonych negocjacjach?* – motywacja ściśle związana jest z interesami narodowymi. W momencie, gdy przedmiotem działania są interesy żywotne, takie jak suwerenność lub niepodległość państwa, to dany podmiot będzie wykazywał determinację w dążeniu do osiągnięcia sukcesu¹⁶.

Peter Jakobsen wskazuje natomiast trójelementowy zestaw czynników determinujących sukces dyplomacji koersywnej, pośród których wymienia:

I. Przekonującą groźbę, która zminimalizuje koszty braku zgodności działania koersera z adwersarzem.

II. Wiarygodną groźbę, która przyczyni się do tego, że przeciwnik będzie pewien faktu, iż niespełnienie warunków decydenta doprowadzi do realizacji groźby użycia siły.

III. Wiarygodną obietnicę, dzięki której oponent będzie pewien, że spełnienie żądań koersera nie doprowadzi do wysunięcia wobec niego nowych w przyszłości¹⁷. Miary sukcesu dyplomacji koersywnej przedstawiono w Tabeli 2.

Tabela 2. Miary sukcesu dyplomacji koersywnej

STRATEGIE	DYPLOMACJA	DYPLOMACJA KOERSYWNA	WOJNA	
INSTRUMENTY	Perswazja i zachęty	Zagrożenia i zachęty	Ograniczone siły i zachęty	Wykorzystanie sił na pełną skalę
STOPIEŃ SUKCESU	Dyplomacja koersywna zbędna	Mało kosztowny sukces dyplomacji koersywnej	Kosztowny sukces dyplomacji koersywnej	Niepowodzenie dyplomacji koersywnej

Źródło: tłumaczenie własne za P. V. Jakobsen, *Coercive Diplomacy: Countering War-Threatening Crises and Armed Conflicts*, [w:] A. Collins (red.), *Contemporary Security Studies*, Oxford 2015, s. 280.

Istnieją trzy narzędzia dyplomacji koersywnej, które decydent może wykorzystać w sytuacji, gdy nie ma możliwości zawarcia kompromisu lub gdy

¹⁶ T. Sauer, *op. cit.*, s. 3-5.

¹⁷ P.V. Jakobsen, *op. cit.*, s. 30.

państwa-adwersarze pozostają nieugięte. Pierwszym z nich jest żądanie, które powinno zostać sformułowane wobec przeciwnika w sposób konkretny, tak by ten powstrzymał się od prowadzenia działań, bądź też cofnął ich skutki. Żądanie zawiera w sobie groźbę, dlatego też powinno być ono rozumiane jako wymóg, który wobec adwersarza stawia decydent. Kolejnym narzędziem jest sama groźba. Stanowi ona uzupełnienie żądania, głównie ze względu na fakt, że zwiększa się wtedy szansa na jego spełnienie lub generowane jest u przeciwnika poczucie dużego kosztu poniesienia ewentualnej kary. Celem tego jest osłabienie motywacji oponenta do kontynuowania już podjętych działań. Trzecim narzędziem jest presja czasu, która niejednokrotnie uzupełnia żądanie i groźbę. Wskazuje się, że jest to konieczne, gdyż przeciwnicy mogą nie uznać wiarygodności groźby użycia siły dopóki nie będzie ona połączona z ostatecznym terminem realizacji żądań decydenta¹⁸.

Jednym z ważniejszych narzędzi dyplomacji koersywnej są sankcje, które mogą dotyczyć różnych sektorów państwa. Wykorzystanie sankcji, przede wszystkim ekonomicznych, można uznać za działania zastraszające, będące jednym z ulubionych narzędzi państw-decydentów, którzy wyrażają w ten sposób zasady prowadzonych przez nich zabiegów dyplomatycznych¹⁹. Sankcje ekonomiczne często przyczyniają się do osiągnięcia zamierzonego celu, ponieważ dotyczą one najbardziej newralgicznych sektorów oponenta. Wykorzystanie takiego środka przymusu może doprowadzić także do negatywnych dla decydenta skutków, takich jak powstanie w przyszłości niekorzystnych jego następstw. Sankcje ekonomiczne należy uznać za skuteczne narzędzie dyplomacji koersywnej w sytuacji, gdy oponent w znacznym stopniu podporządkował się nałożonym żądaniom, wysunięto wobec niego groźbę nałożenia sankcji ekonomicznych lub zostały one nałożone zanim zmienił on swoje zachowanie, a także nie istnieje wiarygodniejsze wyjaśnienie zmiany zachowania państwa-adwersarza²⁰.

Z sankcjami ekonomicznymi w ścisły sposób powiązane jest embargo, które może zostać nałożone na państwa nie stosujące się do żądań koerserów. Uważa się, że embargo jest jednym z efektywniejszych narzędzi wywierania przymusu, gdyż wykorzystywane jest najczęściej w celu zniechęcenia oponenta do agresji w stosunku do innych aktorów na arenie międzynarodowej, a także po to, by nie dopuścić do wybuchu potencjalnego konfliktu. Embargo, jak również sankcje ekonomiczne mogą przybierać różne formy. Pośród nich wskazuje się na odmowę odnowienia umów handlowych, czy nawet nałożenie embarga na import oraz eksport towarów adwersarza²¹.

Wszelkie typy sankcji traktowane są często jako początek działań zakończonych użyciem siły przez koersera. Podjęcie takich działań wobec adwersarza jest przejawem tego, iż użycie siły jest ostatecznością oraz skutkiem nieskuteczności instrumentów, których elementem był przymus. W literaturze wskazuje się na dwa rodzaje sankcji. Pierwszy to sankcje pozytywne, które najczęściej stosowane są regularnie i nie różnią się w znaczący sposób od mających

---

¹⁸ T. Sauer, *op. cit.*, s. 2-3.

¹⁹ P.A. Feaver, E.B. Lorber, *op. cit.*, s. 8.

²⁰ *Ibidem*, s. 13-14.

²¹ A.M. Perez, *op. cit.*, s. 6 i 51.

miejsce na arenie międzynarodowej interakcji między państwami. Przykładem takich sankcji są działania o charakterze pomocy gospodarczej, bądź też współpracy wojskowej. Kolejny rodzaj stanowią sankcje negatywne, do których zalicza się:

I. Embargo, czyli ograniczenie nałożone na wywóz z oraz przywóz do danego państwa określonych towarów. Może mieć charakter całkowity lub częściowy, który ogranicza się tylko do konkretnych produktów.

II. Bojkot, który odnosi się do ograniczenia popytu na towary pochodzące z państwa, w stosunku do którego podjęte zostały działania.

III. Sankcje kapitałowe i finansowe, w wyniku których dochodzi do ograniczenia lub zawieszenia pożyczek oraz inwestycji państwa-adwersarza²².

Zalety i wady nakładania sankcji na adwersarza przedstawiono w Tabeli 3.

Tabela 3. Zalety i wady sankcji nakładanych na adwersarza

	ZALETY	WADY
SANKCJE IDEALNE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nakładają znacznie więcej kosztów na adwersarza aniżeli na decydenta, ▪ trudne do wykonania dla adwersarza, ▪ łatwe do wspierania dla sojuszników decydentów, ▪ negatywne skutki ich zastosowania wzrastają z czasem, ▪ sankcje dotyczą konkretnego sektora adwersarza, ▪ sankcje dotyczą decydentów oraz adwersarzy, ▪ sankcje dotyczą sektorów oraz dziedzin, które adwersarz uważa za istotne. 	
SANKCJE KOMPLEKSOWE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogą wiązać się z wielkimi negatywnymi skutkami dla adwersarza. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Trudne do nałożenia, ▪ trudne do utrzymania (dla cywili), ▪ sprzeczne z kwestiami etycznymi, ▪ łatwe do omięcia.
SANKCJE DOCELOWE	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardziej bezpośredni nacisk na elity, ▪ mniejsze szkody uboczne, ▪ bardziej zrównoważone, o długofalowych skutkach. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zmniejszenie użyteczności w czasie, ▪ ograniczona zdolność wywie-

²² *Ibidem*, s. 53.

SANKCJE EKONOMICZNE (FINANSOWE)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Efekty wywierania nacisku, ▪ bezpośrednio dotyczą niedozwolonych działań adwersarza, ▪ mogą być nałożone tylko przez jednego aktora.	rania nacisku. <ul style="list-style-type: none"> ▪ Tworzy przeciwstawne bodźce do oszukiwania w sektorze prywatnym, ▪ oddziela sankcje od działań dyplomatycznych, ▪ zmniejsza końcową użyteczność sankcji, ▪ użyteczne w nielicznych przypadkach.
--	--	---

Źródło: tłumaczenie własne za: P.D. Feaver, E.B. Lorber, Coercive Diplomacy. Evaluating the Consequences of Financial Sanctions, www.lif.blob.core.windows.net/lif/docs/default-source/publications/2010-publications-coercive-diplomacy.pdf?Status=Temp&sfvrsn=2, s. 50 [dostęp: 12.08.2019].

3. PRZYKŁADY WYKORZYSTANIA DYPLOMACJI KOERSYWNEJ W STOSUNKACH MIĘDZYNARODOWYCH

Współczesna sytuacja na arenie międzynarodowej wpływa na konieczność utrzymania równowagi pomiędzy dyplomacją a siłą. Istotnym pozostaje, by działania, które podejmowane są przy wykorzystaniu narzędzia przymusu opierały się nie tylko na użyciu siły, ale również na tzw. soft power, definiowaną przez Josepha Nye'a jr. Najczęściej jednak wykorzystanie dyplomacji koersywnej związane jest z groźbą użycia lub faktycznym użyciem siły, co przejawia się prowadzeniem operacji zbrojnych lub nawet inwazją na oponenta²³. Dlatego też dyplomację koersywną można rozpatrywać w trzech aspektach: militarnym, ekonomicznym i politycznym. Przymus militarny jest obecnie zabroniony przez przepisy prawa międzynarodowego. Inaczej sytuacja ma się z przymusem ekonomicznym i politycznym. Te są dozwolone, jednakże ciągle stanowią przedmiot badań²⁴.

W ciągu ostatnich dwóch dekad, w trakcie których państwa posiadające status mocarstwa wykorzystywały przeciwko sobie instrumenty dyplomacji koersywnej doprowadziły do wypracowania nowej strategii, która opiera się na prowadzeniu działań konfrontacyjnych wobec drugiej strony. Za jeden z ostatnich przykładów działań odstraszających oraz wykorzystujących narzędzia dyplomacji koersywnej

²³ P.A. Feaver, E.B. Lorber, *op. cit.*, s. 8.

²⁴ C. Franco, *op. cit.*, s. 3-4.

uważa się rosyjską agresję na Półwysep Krymski w 2014 roku, w trakcie której celem Rosji pozostawał wpływ na Ukrainę oraz wschodnioeuropejskich członków ONZ i Paktu Północnoatlantyckiego (NATO) po to, by dostosowali się oni do rosyjskich żądań²⁵.

Polityka zagraniczna Stanów Zjednoczonych, którą charakteryzują ambicje mocarstwowe oraz rola, jaką pełnią na arenie międzynarodowej, przejawia się tym, że interesy tego państwa rozciągnięte zostały na cały świat. Działania USA skierowane były oraz nadal są na zapobieganie licznym problemom bezpieczeństwa, pośród których wymienić można m.in. terroryzm, konflikty zbrojne, problemy społeczne (ubóstwo, bezrobocie, zdrowie)²⁶, jak również produkcję i rozprzestrzenianie broni masowego rażenia. Zamieszczona poniżej tabela przedstawia wybrane przykłady wykorzystania dyplomacji koersywnej przez państwa zachodnie (w głównej mierze Stany Zjednoczone), które miały na celu przeciwdziałanie agresji, terroryzmowi oraz produkcji i rozprzestrzenianiu broni masowego rażenia.

Wybrane przykłady działań wykorzystujących instrumenty dyplomacji koersywnej na przykładzie wybranych państw przedstawiono w Tabeli 4.

Tabela 4. Przykłady działań wykorzystujących instrumenty dyplomacji koersywnej na przykładzie wybranych państw

MIEJSCE	CZAS TRWA- NIA	ŻĄDANIA	ADWER- SARZ	INSTRUMENTY	WYNIK
Libia	1992-1997	Zaprzestanie prowadzenia programów na rzecz broni masowego rażenia (BMR), ograniczenie działalności terrorystycznej, przekazywanie decydom podejrzanych o terroryzm, zapłacie odszkodowań	Libia	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • słabe groźby użycia siły • groźba zmiany ustroju 	Niepowodzenie
	1997-2003	Zaprzestanie prowadzenia programów na rzecz BMR, ograniczenie działalności terrorystycznej, przekazywanie decydom podejrzanych	Libia	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • ukryta groźba użycia siły • oferowane korzyści • obietnice 	Niewielki sukces

²⁵ P.V. Jakobsen, *op. cit.*, s. 288.

²⁶ T. Pawłuszko, *Bezpieczeństwo międzynarodowe w badaniach polskich think tanks*, www.rocznikbezpieczenstwa.dsw.edu.pl/fileadmin/user_upload/wydawnictwo/RBM/RBM_artykuly/2014_8_12.pdf, s. 200-201 [dostęp: 12.08.2019].

Dyplomacja koersywna w kontekście bezpieczeństwa międzyna-rodowego– nowy rodzaj dyplomacji czy ukryte narzędzie przymusu?

		o terroryzm, zapła- nie odszkodowań			
Irak	1992-1993	Zaprzestania naruszania strefy zakazu lotów i utrudniania inspekcji ONZ	Irak	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • ograniczone użycie siły 	Tymczasowy sukces
	1993	Zaprzestanie atakowania USA	Irak	<ul style="list-style-type: none"> • atak z wykorzystaniem 23 samosterujących pocisków dalekiego zasięgu* 	Trudne do oceny
	2002-2003	Wskazanie wszystkich programów BMR, zakładów produkcji oraz materiałów, współpraca z inspekcjami ONZ	Irak	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje ekonomiczne • ataki lotnicze • wiarygodne groźby użycia sił zbrojnych • groźba zmiany reżimu • presja czasu (ostateczny termin realizacji żądań) 	Niepowodzenie Częściowe irackie podporządkowanie wyzwoliło użycie siły na pełną skalę
Afganistan	1998-2001	Zaprzestanie wspierania oraz prowadzenia działań terrorystycznych, zatrzymanie Osamy Bin Ladena	Talibowie Al-Kaida	<ul style="list-style-type: none"> • atak z wykorzystaniem 60-70 samosterujących pocisków dalekiego zasięgu • sankcje 	Niepowodzenie
	IX-X 2001	Zaprzestanie wspierania oraz prowadzenia działań terrorystycznych, przekazanie decydującego dowództwa Al-Kaidy	Talibowie Al-Kaida	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • wiarygodna groźba użycia siły • presja czasu (ostateczny termin realizacji żądań) 	Niepowodzenie Przekształcenie działań w ograniczone użycie siły

				<ul style="list-style-type: none"> • zachęty 	
	X 2001	Zaprzestanie wspierania oraz prowadzenia działań terrorystycznych, przekazanie decydemtom całego dowództwa Al-Kaidy, akceptacja planu podziału władzy	Talibowie Al-Kaida	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • użycie ograniczonych sił oraz grózb ich eskalacji • presja czasu (ostateczny termin realizacji żądań) • zachęty 	Niepowodzenie Przekształcenie działań w użycie siły na pełną skalę
Korea Północna	1993-1994	Zawieszenie programów nuklearnych	Korea Północna	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje • groźba nałożenia przez ONZ sankcji oraz użycia siły • zachęty • obietnice 	Tymczasowy sukces
	2002-	Zakończenie programów nuklearnych	Korea Północna	<ul style="list-style-type: none"> • sankcje nałożone przez ONZ • niebezpieczna groźba użycia siły • zachęty • obietnice 	Trudne do oceny

Źródło: tłumaczenie własne za P. V. Jakobsen, Coercive Diplomacy: Frequently used, seldom successful, www.kkrva.se/wp-content/uploads/Artiklar/074/kkrvaht_4_2007_3.pdf, s. 34-35.
[dostęp: 12.08.2019]

Podręcznikowym przykładem wykorzystania dyplomacji koersywnej są działania, które podjęły wobec Iranu USA oraz Unia Europejska (UE) po to, by zablokować jego próby stania się państwem nuklearnym²⁷. Od końca lat 70. XX wieku każda z sześciu ostatnich administracji USA podejmowała próby konfrontowania się z irańskim reżimem. Napięte stosunki pomiędzy tymi państwami wynikały z faktu, iż Iran dążył do rozwoju swojego programu nuklearnego. Budziło to podejrzenia, że energia jądrowa może zostać wykorzystana do produkcji broni atomowej. Podjęte wobec państwa irańskiego działania nie były

²⁷ T. Sauer, *op. cit.*, s. 1.

ani zachęcające adwersarza aby spełnił on wysunięte żądania, ani też skuteczne – USA nałożyło konwencjonalne sankcje ekonomiczne, poparte międzynarodową auspicją ONZ. Nieskuteczność tego instrumentu dyplomacji koersywnej doprowadziła do sytuacji, w której zespół prezydenta George’a Busha rozpoczął poszukiwania nowych środków przymusu, pośród których znaleźć miały się te o charakterze finansowym charakteryzujące się znacznie większą skutecznością²⁸.

Działania, jakie wobec Iranu podejmowała społeczność międzynarodowa obejmowały okres czterech lat – od 2002 do 2006 roku. Można podzielić go na cztery etapy. Pierwszy to tzw. faza początkowa, która rozpoczęła się latem 2002 roku od umiejscowienia Iranu na amerykańskiej liście państw „osi zła”²⁹. Podejrzenia związane z rozwojem irańskiego programu jądrowego potwierdzone zostały w trakcie wizyty Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej (International Atomic Energy Agency – IAEA) w lutym 2003 roku. Przyczyniło się to do wzrostu zainteresowania społeczności międzynarodowej tym tematem³⁰. Nałożony na Iran obowiązek nieposiadania broni jądrowej nie ograniczył jednak jego prawa do budowania programów nuklearnych dla celów cywilnych. Państwo to zobowiązane zostało także do zgłaszania większości prowadzonych działań do IAEA. Problemowa sytuacja powstała jednak w momencie, gdy Iran nie zgłosił do agencji wszystkich prowadzonych przedsięwzięć. W 2003 roku władze Iranu przyznały się do prowadzonych w przeszłości eksperymentów nad konwersją uranu, czyli jednego z początkowych etapów wzbogacania tego pierwiastka w celu wyprodukowania paliwa do reaktora, jednakże dotyczyło to działań z lat 80. XX wieku. Nie przeszkodziło to jednak temu państwu w potajemnym poszerzaniu swojego programu jądrowego (stąd też przypuszczenia, że mogą być to prace nad wojskowym programem nuklearnym). Pod koniec 2002 roku UE podjęła negocjacje w celu podpisania z Iranem umowy o handlu i stowarzyszeniu, lecz kwestia programu nuklearnego wpłynęła negatywnie na poparcie tych negocjacji przez państwa członkowskie UE. Odmowa podpisania przez Iran dodatkowego protokołu IAEA przyczyniła się do zerwania dwustronnych negocjacji w sprawie umowy o handlu i stowarzyszeniu w lipcu 2003 roku. Po tej sytuacji wystosowano wobec państwa irańskiego konieczność przyjęcia dodatkowego protokołu oraz ujawnienia wszelkich informacji związanych z prowadzonym programem jądrowym (presja czasu, gdyż wyznaczone zostały daty wykonania tych żądań)³¹.

Druga faza rozpoczęła się w październiku 2003 roku, gdy rozpoczęły się negocjacje Iranu z Francją, Wielką Brytanią oraz Niemcami. Państwa te wykorzystały narzędzie dyplomacji koersywnej jakim jest stosowanie metody „kija i marchewki”, czyli połączenia gróźb z oferowanymi korzyściami (sankcje ekonomiczne i dyplomatyczne poparte licznymi zachętami). Działania te, które polegały w głównej mierze na możliwościach prowadzenia negocjacji dotyczących umów handlowych oraz przystąpienia do Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), doprowadziły do podpisania przez władze irańskie dodatkowego protokołu IAEA oraz wyrażenia zgody na zawieszenie programu dotyczącego wzbogacania uranu.

---

²⁸ P.A. Feaver, E.B. Lorber, *op. cit.*, s. 27-28.

²⁹ B. Jentleson, *op. cit.*, s. 9.

³⁰ T. Sauer, *op. cit.*, s. 7.

³¹ *Ibidem*, s. 7-9.

Nie trwało to jednak długo, gdyż w 2004 roku doszło do łamania przez Iran powyższych postanowień. UE zaczęła wysuwać wobec państwa irańskiego kolejne żądania, czego wyrazem była groźba adwersarza zapowiadająca wznowienie prac nad konwersją uranu oraz budową elektrowni wodnej. Na początku września 2004 roku w Iranie rozpoczęto przekształcanie uranu, czego skutkiem było wystosowanie przez UE ultimatum nakazujące podjęcie współpracy z IAEA. Narzędzie to okazało się skuteczne, gdyż irański reżim zgodził się zawiesić działalność programu jądrowego. W międzyczasie trwały negocjacje Iranu z Francją, Wielką Brytanią oraz Niemcami, które jednak nie doszły do skutku. Fiaszkiem zakończyły się także rozmowy na linii UE-Iran. Doprowadziło to do odrzucenia w sierpniu 2005 roku wszelkich unijnych propozycji oraz rozpoczęcia poraż kolejny konwersji uranu³².

Powyższą sytuację uważa się za początek kolejnej, trzeciej już fazy działań na rzecz przeciwdziałania rozwojowi irańskiej broni masowego rażenia. We wrześniu 2005 roku przyjęta została rezolucja IAEA, w której zawarte zostało ostrzeżenie, zgodnie z którym w wyniku niepodporządkowania się Iranu zapisom wskazanej rezolucji, sprawa zostanie przekazana Radzie Bezpieczeństwa ONZ (RB ONZ). Pod koniec 2005 roku Francja, Wielka Brytania oraz Niemcy podjęły próbę kolejnych negocjacji z Iranem, jednakże one także okazały się nieskuteczne. Władze irańskie po raz kolejny zagroziły wznowieniem wzbogacania uranu. W styczniu 2006 roku państwo zrealizowało swoje groźby, a sprawa została skierowana do RB ONZ. Jako odpowiedź na tego rodzaju działanie państw zachodnich Iran zagroził zawieszeniem współpracy z IAEA oraz przyspieszeniem programu nuklearnego i rozwinięciem go z poziomu badań do rozwoju na skalę przemysłową, które w rezultacie spełnił³³.

Ostatnia faza działań kształtowana była przede wszystkim przez spotkania na forum RB ONZ, które odbywały się od lutego 2006 roku. W kolejnych miesiącach Iran prowadził działania wzbogacające uran, co było naruszeniem zaleceń nałożonych na to państwo. Powstały po tym zdarzeniu raport IAEA wskazywał, by RB ONZ wyraziła zgodę na zwiększenie presji na reżim irański. W lipcu 2006 roku przyjęta została pierwsza pod względem formalnym rezolucja RB ONZ, która wymagała by Iran zawiesił program konwersji uranu. Powstał też zapis, zgodnie z którym w sytuacji nie dotrzymania przez państwo irańskie terminu realizacji postanowień rezolucji RB ONZ, przyjęta zostałaby nowa, która umożliwiłaby zastosowanie wobec adwersarza tzw. odpowiednich środków, czyli sankcji. W grudniu 2006 roku przyjęta została przeciwko Iranowi druga rezolucja RB ONZ. Po raz pierwszy w dokumencie tego typu zamieszczone zostało ograniczenie związane z nałożeniem sankcji gospodarczych, m.in. zakaz importu i eksportu materiałów jądrowych, czy przejęcie irańskich przedsiębiorstw. Ostatecznie faza ta zakończyła się niepowodzeniem, gdyż Iran odrzucił wszystkie przyjęte w rezolucjach postanowienia³⁴.

---

³² T. Sauer, *op. cit.*, s. 10-11.

³³ *Ibidem*, s. 12.

³⁴ T. Sauer, *op. cit.*, s. 13-15.

PODSUMOWANIE

Normy współczesnego prawa międzynarodowego zakazują użycia siły w stosunkach międzynarodowych, pomimo że jest to uznawane za zasadę międzynarodowego prawa zwyczajowego. Jest to przepis, który bezwzględnie obowiązuje każdy podmiot stosunków międzynarodowych, czego wyrazem jest zawarty w Karcie Narodów Zjednoczonych zapis. Wskazuje on, że wszyscy członkowie ONZ powstrzymają się od stosowania groźby lub użycia siły przeciwko innemu państwu. Istnieją dwa wyjątki od tej zasady – prawo państwa do samoobrony w przypadku zbrojnej agresji na jego terytorium oraz przymusowa akcja RB ONZ ukierunkowana na przywrócenie lub utrzymanie międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa³⁵. Taki rodzaj podejmowania działań może być rozpatrywany w kontekście dyplomacji koersywnej, ze względu na fakt, iż może przyczynić się do zakończenia lub odwrócenia aktów agresji zbrojnej, naruszeń praw człowieka, zdobycia broni masowego rażenia oraz ataków terrorystycznych poprzez wykorzystanie groźby użycia lub samego użycia siły³⁶.

Próbując udzielić odpowiedzi na postawiony w tekście problem – czy dyplomacja koersywna jest nowym rodzajem dyplomacji, czy też ukrytym narzędziem przymusu należy wskazać, że instrumenty dyplomacji koersywnej wykorzystywane są od wieków (wszelkiego rodzaju sankcje ekonomiczne, gospodarcze, polityczne, embargo, groźba użycia siły), lecz wzrost zainteresowania tym rodzajem działań nastąpił w okresie zimnej wojny. Wpłynęło to na popularyzację tej tematyki dopiero po jej zakończeniu, lecz głównie w środowisku amerykańskich uczonych. W odniesieniu do rozważań nad problemem związanym z określeniem dyplomacji koersywnej jako ukrytego narzędzia przymusu to po przeanalizowaniu dostępnej literatury można uznać, że jest to ukryte narzędzie przymusu, głównie ze względu na groźby jakie decydująca wymierza wobec adwersarza, po to by wymusić na nim ustępstwa oraz wykonanie nałożonych żądań. Określenie tych działań terminem dyplomacji koersywnej kreuje bardziej pozytywny wizerunek podmiotu stosującego tę metodę, przede wszystkim ze względu na fakt, iż w terminie tym pojawia się słowo *dyplomacja* kojarzone najczęściej z pokojowymi metodami rozwiązywania sporów.

BIBLIOGRAFIA

Pozycje zwarte

1. Barcik J., *Dyplomacja w systemie bezpieczeństwa narodowego*, Wrocław 2014.

---

³⁵ Z. Falkowski (red.), *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych. Materiał szkoleniowy dla szeregowych*, Warszawa 2013, s. 24.

³⁶ P.V. Jakobsen, *op. cit.*, s. 291.

2. Falkowski Z. (red.), *Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych. Materiał szkoleniowy dla szeregowych*, Warszawa 2013.
3. Freedman L., Raghavan S., *Coercion*, [w:] Williams P.D.(red.), *Security Studies. An Introduction*, London 2008.
4. Hyb L., *Dyplomacja jako środek utrzymania bezpieczeństwa*, [w:] Nowak D., Zagórska A., Żyła M. (red.), *Si vis pacem, para bellum – Dyplomacja czy siła?*, Warszawa 2016.
5. Michałowska G. (red.), *Mały słownik stosunków międzynarodowych*, Warszawa 1999.
6. Jakobsen P.V., *Coercive Diplomacy: Countering War-Threatening Cruises and Armed Conflicts*, [w:] Alan C. (red.), *Contemporary Security Studies*, Oxford 2015.
7. Sutor J., *Leksykon dyplomatyczny*, Warszawa 2005.
8. Żurawski vel Grajewski P., *Bezpieczeństwo międzynarodowe, Wymiar militarny*, Warszawa 2012.

Źródła internetowe

1. Franco C., *Coercive Diplomacy, Sanctions and International Law*, Istituto Affari Internazionali, 2015, www.iai.it/sites/default/files/iai1505.pdf.
2. Feaver P.D., Lorber E.B., *Coercive Diplomacy Evaluating the Consequences of Financial Sanctions*, Legatum Institute, London 2010, www.lif.blob.core.windows.net/lif/docs/default-source/publications/2010-publications-coercive-diplomacy.pdf?Status=Temp&sfvrsn=2.
3. Jakobsen P.V., *Coercive Diplomacy: Frequently used, seldom successful*, www.kkrva.se/wp-content/uploads/Artiklar/074/kkrvaht_4_2007_3.pdf.
4. Jentleson B., *Coercive Diplomacy: Scope and Limits in the Contemporary World*, The Stanley Foundation: Policy Analysis Brief, 2006, www.stanleyfoundation.org/publications/pab/pab06CoerDip.pdf.
5. Sauer T., *Coercive Diplomacy by the EU: The Case of Iran*, www.clingendael.org/sites/default/files/pdfs/20070100_cdsp_diplomacy_sauer.pdf.
6. Pawłuszko T., *Bezpieczeństwo międzynarodowe w badaniach polskich think tanks*, www.rocznikbezpieczenstwa.dsw.edu.pl/fileadmin/user_upload/wydawnictwo/RBM/RBM_artykuly/2014_8_12.pdf.
7. Perez A.M., *Coercive Diplomacy in the 21st Century: A New Framework for the "Carrot and Stick"*, 2015, scholarlyrepository.miami.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=2582&context=oa_dissertations.
8. www.colorado.edu/conflict/peace/treatment/coercdip.htm.

COERCIVE DIPLOMACY – A NEW TYPE OF DIPLOMACY OR HIDDEN COERCION TOOL?

Summary: This article analysed if coercive diplomacy is a new type of diplomacy and if it should be considered as a hidden coercion tool. The main field of interest in coercive diplomacy is that this subject area is affected only in English-language releases.

Dyplomacja koersywna w kontekście bezpieczeństwa międzyna-rodowego– nowy rodzaj dyplomacji czy ukryte narzędzie przymusu?

During elaboration of this article there were used releases of American scientists. In this article there were defined the notion of coercive diplomacy, its characteristics, elements and instruments. There were also quoted the practical examples of using instruments of coercive diplomacy, which is focused on maintenance international security, with detailed discuss of the Iran casus.

Keywords: *coercive diplomacy, threat to use force, use of limited force, Iran, international security, economic sanctions*